

بیانیه پایانی سومین همایش بین‌المللی و پنجمین همایش ملی توسعه پایدار دریا محور

با توجه به برگزاری سومین همایش بین‌المللی و پنجمین همایش ملی توسعه پایدار دریا محور در دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، و با در نظر گرفتن شرایط ویژه روز و چالش‌ها و فرصت‌های موجود در منطقه و کشور، شرکت‌کنندگان همایش بر اهمیت توجه به مسائل کلیدی در راستای توسعه پایدار دریا محور تأکید کردند. در شرایطی که منطقه خوزستان و سواحل شمالی خلیج فارس با پدیده‌های تشدیدشده‌ای همچون فرونشست زمین، کاهش دبی رودخانه‌ها، افزایش شوری آب و پیامدهای امنیتی-اقتصادی تحریم‌ها روبرو هستند، توجه به توسعه پایدار دریا-محور نه تنها یک انتخاب، که یک ضرورت بقا و تاب‌آوری ملی است. این بیانیه به‌منظور جلب توجه به ضرورت‌های اقتصادی، ژئوپلیتیکی، امنیت غذایی، چالش‌های تحریم‌ها، حمل و نقل دریایی و سازه‌های دریایی، تغییرات اقلیمی و فشارهای اقتصادی، به مراجع ذی‌صلاح و نهادهای مرتبط ارسال خواهد شد. موارد زیر به‌عنوان اولویت‌های اصلی همایش مطرح شده است:

الف) استان خوزستان از برخی جهات دارای توسعه مطلوب در صنایع مختلف از جمله نفت و گاز، صنعت فولاد، استحصال انرژی برق آبی و غیره است اما تخلیه پساب‌های صنعتی، آلودگی‌های هوا و آب، گسترش ریزگردها، گرمایش زمین و اسیدی شدن دریاها باعث ایجاد چالش‌های جدی تهدیدکننده در محیط زیست این استان شده است. از این رو برگزاری سومین همایش بین‌المللی و پنجمین همایش ملی توسعه پایدار دریا محور به جهت شناخت چالش‌های اکوسیستم‌های دریایی و اتخاذ رویکردهای مدیریتی فناورانه برای حفاظت از منابع دریایی، ضرورتی انکارناپذیر محسوب می‌شود. تخریب اکوسیستم‌های ساحلی-دریایی نه تنها محیط زیست، بلکه امنیت غذایی، سلامت عمومی و اقتصاد محلی را تهدید می‌کند. در این خصوص با توجه به پژوهش‌های انجام شده و مقالات ارائه شده در محور علوم دریایی و اقیانوسی و محیط زیست دریا موارد زیر پیشنهاد می‌گردد.

1- احیاء و پاکسازی سواحل و دریا از انواع آلودگی‌ها خصوصاً در سکوها، پایانه‌های نفتی و پتروشیمی در خلیج فارس و دریای عمان که از مناطق ویژه سازمان جهانی دریانوردی محسوب می‌گردد.

2- استفاده از سیستم‌های زیست فناوری ترکیبی کم‌هزینه و بومی‌سازی شده مانند کشت جلبک‌ها برای پالایش زیستی پساب‌های صنایع مختلف و ایجاد شبکه پایش مشارکتی با جوامع محلی.

3- پیشگیری و کاهش آثار مخرب گونه‌های مهاجم و بیوفولینگ بر تاسیسات و اکوسیستم‌های آبی.

4- کاهش خطرات ناشی از آلودگی پساب‌های صنعتی در رودخانه‌ها و آب‌های ساحلی با روش‌های زیست‌پالایی پیشرفته (بهرگیری از جلبک‌ها، میکروبیوم‌ها و نانوزیست فناوری).

5- پژوهش‌های فناورانه جریان‌ات دریایی و مدل‌سازی آنها برای تولید انرژی‌های تجدیدپذیر در راستای توسعه پایدار دریا محور.

6- استفاده از فناوری‌های نوین در پایش و حفاظت از محیط زیست دریایی با تکیه بر مدل‌های زیستی.

7- انجام فعالیت‌های موثر در احیاء تالاب‌ها و نقش آنها در مهار کانون‌های تولید گرد و غبار.

8- مطالعه بسترهای در معرض آب‌های ساحلی در حال خشک شدن (Playas) به عنوان بزرگترین منابع گرد و غبار.

ب) بررسی مقالات علمی ارسال‌شده به همایش توسعه پایدار دریامحور در محور مهندسی دریا، مجموعه‌ای از ظرفیت‌ها و زمینه‌های کاربردی بسیار مهم را مانند فرسودگی ناوگان دریایی و زیرساخت‌های بندری، مصرف سوخت بالا و ردپای کربن ارائه می‌دهد که می‌تواند به‌طور مستقیم در مسیر توسعه پایدار استان خوزستان و کشور مورد استفاده قرار گیرد. از جمله این محورها می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

1- استفاده از روش‌های بهینه‌سازی به‌منظور کاهش مصرف سوخت و آلاینده‌های شناورها مطابق با ضمیمه ششم معاهده مارپل.

2- به‌کارگیری فناوری‌های نوین نظیر هوش مصنوعی و اینترنت اشیا جهت هوشمندسازی بنادر و حمل‌ونقل دریایی.

3- امکان‌سنجی استحصال انرژی‌های تجدیدپذیر دریایی در اروندرود، خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر.

4- استفاده از فناوری سنجش از دور و پردازش تصاویر ماهواره‌ای برای پایش پیوسته خطوط ساحلی استان به عنوان ابزار علمی مؤثر برای مدیریت سواحل، کاهش مخاطرات محیط‌زیستی و برنامه‌ریزی توسعه‌ای استان و کشور.

5- توسعه و ساخت شناورهای هوشمند و هیبریدی برای تردد در آب‌های داخلی و ساحلی.

6- ایجاد مرکز ملی داده‌های اقیانوسی برای یکپارچه‌سازی اطلاعات هیدروگرافی، هواشناسی و ترافیک دریایی.

ج) نگاه توسعه‌ای به بخش شیلات و آبی‌پروری به عنوان یک رکن اساسی در توسعه پایدار دریا محور مطرح بوده و می‌تواند در بخش امنیت غذایی و استقلال کشور در حوزه پروتئین حیوانی، نقش مهمی را ایفا نماید. با توجه به مقالات ارائه شده در همایش، موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

- 1- مطالعه ذخایر ماهیان بومی و ارائه روش‌های نوین حفظ ذخایر ژنتیکی آبزیان منطقه.
- 2- توسعه زمینه‌های گردشگری دریایی و آبی با استفاده از روش‌های علمی و با اتکاء به ظرفیت‌های منطقه‌ای با تاکید بر گردشگری‌های ترکیبی و استفاده از تمامی ظرفیت‌های موجود.
- 3- معرفی گونه‌های جدید به سیستم آبی‌پروری با نگاه ویژه به توسعه پایدار آبی‌پروری.
- 4- پیاده سازی روش‌های نوین پایش مزارع پرورشی با استفاده از هوش مصنوعی به منظور کاهش بروز بیماری‌ها در سطح مزارع.
- 5- استفاده از ترکیبات زیست یار به منظور پیشگیری و کنترل بیماری‌های آبزیان در راستای توسعه پایدار و حفظ محیط زیست.
- 6- پایش آلودگی‌های زیست محیطی منطقه و ارائه راهکارهای کنترل آلاینده‌ها و مخرب‌های محیط زیست.
- 7- توسعه و نوسازی ناوگان صیادی و به روز رسانی تجهیزات صید به منظور صید کنترل شده بر پایه مبانی علمی.
- 8- انجام فرمولاسیون و تولید غذای مناسب مولدین و لارو آبزیان دریایی به عنوان یک محور تحول آفرین در صنعت آبی‌پروری.
- 9- توسعه صنعت فرآوری محصولات شیلاتی به منظور جلوگیری از خام فروشی و ایجاد ارزش افزوده برای تولیدات آبی‌پروری.
- 10- امکان سنجی تکثیر و پرورش گونه‌های جدید شیلاتی با رشد و صرفه اقتصادی موثر در بهبود امنیت شغلی پرورش دهندگان این حوزه.
- 11- ایجاد زنجیره ارزش کامل (از تولید تا بازار) با توسعه برندهای منطقه‌ای برای محصولات باکیفیت آبی‌پروری.

در نهایت، مطابق با موارد فوق الذکر و با توجه به پتانسیل‌های مناسب علمی، بالقوه و بالفعل موجود در منطقه، راه اندازی پارک علم و فناوری شیلاتی در منطقه و دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر پیشنهاد می‌گردد.

د) توسعه زیرساخت‌های بنادر و گمرکات و بهره‌گیری از ظرفیت کامل اقتصاد آبی، براساس یافته‌های علمی روز دنیا، می‌تواند باعث تحول و تسهیل در صادرات و واردات محصولات و رونق اقتصادی کشور گردد. با بررسی مقالات ارائه شده در محور اقتصاد و مدیریت دریا، موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

1- استفاده از ربات‌های پیشرفته مجهز به هوش مصنوعی در زمینه جابجایی کالا و پایداری محیط زیست در بنادر استان خوزستان.

2- ارزیابی روش‌های توسعه اقتصاد دریا محور و روش‌های افزایش سهم آن از تولید ناخالص داخلی کشور.

3- شناسایی تجهیزات و فناوری‌های نوین مورد نیاز بنادر استان خوزستان به جهت تبدیل به بنادر نسل سوم.

4- ارائه راهکارهای سخت افزاری و نرم افزاری جهت کاهش دپوی کانتینر در پارکینگ‌های کانتینری بنادر کشور.

5- تدوین سند راهبردی توسعه اقتصاد آبی استان خوزستان با محوریت صنایع دریایی، گردشگری ساحلی، بیوتکنولوژی دریایی و انرژی‌های تجدیدپذیر.

تحقق چشم‌انداز توسعه پایدار دریامحور در گرو اراده سیاسی فرابخشی، تخصیص بودجه هدفمند، استفاده از فناوری‌های روز و مشارکت فعال جامعه محلی و بخش خصوصی است. دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر به عنوان پایگاه علمی این تحول، اقدام به ارائه راهکارهای بومی، آموزش نیروی انسانی متخصص و ایجاد پل ارتباطی بین علم، صنعت و دولت نموده تا نقش خود را در توسعه پایدار دریامحور استان و کشور ایفا نماید. در این زمینه دانشگاه آمادگی کامل خود را جهت تدوین و اجرای برنامه راهبردی و اجرایی سند توسعه دریامحور و برنامه جامع تهیه شده توسط هیئت دولت اعلام می‌دارد. به باور دست‌اندرکاران همایش توسعه پایدار دریامحور، سرازیر نمودن سرمایه‌های مشارکتی، جمعی و مردمی در قالب تعاونی‌ها و صندوق‌های مرتبط با حوزه‌های هشت‌گانه اقتصاد دریامحور به عنوان راهکار کلان توسعه اقتصادی مبتنی بر دریا شناخته می‌شود. بدیهی است که ایجاد بستر مناسب و اعتماد مردمی و بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری مشارکتی در اقتصاد دریامحور با

تکیه بر سرمایه گذاری دولتی در ایجاد و تقویت زیرساخت ها، یکی از موثرترین روش های تامین مالی جهت توسعه دریامحور مورد تاکید نظام مقدس جمهوری اسلامی بشمار می آید.

این بیانیه با امضای رئیس همایش، به تمامی مراجع و نهادهای مرتبط دریایی و اجرایی کشور ارسال خواهد شد و از طرق مناسب اطلاع رسانی عمومی می گردد. انتظار می رود پیشنهادهای مطرح شده به مرحله اجرا درآید و نتایج آن در راستای توسعه پایدار استان و کشور به کار گرفته شود.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته